

Spis treści

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny	5
Rozdział I. Zasady odpowiedzialności karnej	7
Uwagi wprowadzające	7
Artykuł 1	10
Uwagi wprowadzające	10
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	10
Struktura przestępstwa	14
Przestępstwo jako czyn	15
Przestępstwo jako czyn bezprawny	17
Przestępstwo jako czyn karalny	19
Przestępstwo jako czyn karygodny	20
Przestępstwo jako czyn zawiniony	23
Podstawowe zasady gwarancyjne	26
Funkcje prawa karnego	26
Zasada określoności czynu zabronionego przez ustawę	27
<i>Lex scripta</i>	27
<i>Lex certa</i>	29
<i>Lex stricta</i>	34
Zasada <i>nulla poena sine lege</i>	39
Zasada <i>nullum crimen sine culpa</i>	41
Zasada <i>lex retro non agit</i>	43
Artykuł 2	47
Uwagi wprowadzające	47
Potrzeba regulacji	47
Pojęcie „przestępstwa skutkowego”	49
Natura zaniechania	51
Warunki obiektywnego przypisania skutku	51
Charakter powiązania zaniechania ze skutkiem	51
Pojęcie gwaranta nienastąpienia skutku	52
Treść obowiązku gwaranta	56
Artykuł 3	57

Artykuł 4	59
Uwagi wprowadzające	60
Zastosowanie reguł prawa karnego międzyczasowego	60
Zmiana ustawy	61
Zmiana ustawy przed prawomocnym orzeczeniem	64
Stosunek do k.k. z 1969 r.	64
Czas orzekania	64
Zasada stosowania ustawy nowej	66
Stosowanie ustawy czasowej i ustawy pośredniej	68
Zmiana ustawy po prawomocnym orzeczeniu	69
Stosunek do k.k. z 1969 r.	69
Zniesienie karalności czynu	69
Modyfikacja karalności czynu	70
Artykuł 5	72
Artykuł 6	74
Czas popełnienia czynu zabronionego	75
Uwagi wprowadzające	75
Problem rozciągłości czasowej czynu zabronionego	76
Czas popełnienia czynu zabronionego charakteryzującego się zaniechaniem	78
Miejsce popełnienia czynu zabronionego	79
Artykuł 7	80
Artykuł 8	83
Artykuł 9	88
Uwagi wprowadzające	88
Czyn zabroniony popełniony umyślnie	89
Czyn zabroniony popełniony nieumyślnie	96
Strona podmiotowa czynów zabronionych kwalifikowanych przez następstwo	102
Artykuł 10	104
Podmiotowa zdolność do ponoszenia odpowiedzialności karnej	105
Postępowanie wobec nieletnich	106
Karna odpowiedzialność nieletnich	108
Stosowanie środków wychowawczych lub poprawczych wobec młodocianego	114

Artykuł 11	115
Ten sam czyn — jedno przestępstwo	116
Zbieg przepisów ustawy	119
Istota zbiegu	119
Zbieg pozorny i niewłaściwy zbieg przepisów	120
Właściwy zbieg przepisów	125
Artykuł 12	127
Uwagi wprowadzające	128
Czyn ciągły	129
Konsekwencje prawne czynu ciągłego	131
Rozdział II. Formy popełnienia przestępstwa	133
Uwagi wprowadzające	133
Formy stadialne	133
Formy zjawiskowe	136
Artykuł 13	138
Uwagi wprowadzające	139
Usiłowanie udolne — znamiona usiłowania	140
Zamiar popełnienia czynu zabronionego	141
Zachowanie będące bezpośrednim zmierzaniem do popełnienia czynu zabronionego	142
Brak dokonania czynu zabronionego	148
Usiłowanie nieudolne	150
Artykuł 14	153
Artykuł 15	155
Uwagi wprowadzające	156
Dobrowolne odstąpienie od dokonania czynu zabronionego	156
Dobrowolne zapobieżenie skutkowi	158
Usiłowanie kwalifikowane	160
Artykuł 16	161
Uwagi wprowadzające	162
Znamiona przygotowania	163
Karalność przygotowania	165
Artykuł 17	166
Uwagi wprowadzające	166
Dobrowolne odstąpienie od przygotowania	167

Artykuł 18	168
Uwagi wprowadzające	169
Sprawstwo i sprawcze współdziałanie	170
Sprawstwo pojedyncze	171
Współsprawstwo	172
Sprawstwo kierownicze	176
Sprawstwo polecające	179
Podżeganie	181
Pomocnictwo	184
Artykuł 19	188
Artykuł 20	190
Artykuł 21	191
Uwagi wprowadzające	192
Zasada indywidualizacji odpowiedzialności	193
Odpowiedzialność współdziałającego za przestępstwa indywidualne	195
Artykuł 22	198
Artykuł 23	199
Czynny żal skuteczny	200
Czynny żal bezskuteczny	201
Artykuł 24	202
Rozdział III. Wyłączenie odpowiedzialności karnej	203
Uwagi wprowadzające	203
Artykuł 25	209
Uwagi wprowadzające	210
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	210
Charakter prawny obrony koniecznej	211
Znamiona obrony koniecznej	213
Znamiona określające warunki podjęcia działań obronnych	213
Zamach	213
Bezpośredniość zamachu	214
Bezprawność zamachu	216
Skierowanie zamachu na jakiegokolwiek dobro chronione prawem	219
Znamiona dotyczące działań obronnych	220
Odpieranie zamachu	220

Działanie motywowane odparciem zamachu	221
Konieczność obrony	222
Przekroczenie granic obrony koniecznej	226
Pojęcie przekroczenia granic obrony koniecznej	226
Konsekwencje prawne przekroczenia granic obrony koniecznej	227
Artykuł 26	230
Uwagi wprowadzające	231
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	231
Charakter prawny stanu wyższej konieczności	232
Stan wyższej konieczności a dozwolone ryzyko	235
Znamiona stanu wyższej konieczności	235
Znamiona dotyczące sytuacji usprawiedliwiającej poświęcenie dobra chronionego prawem	236
Niebezpieczeństwo	236
Bezpośredniość niebezpieczeństwa	237
Znamiona dotyczące działań zmierzających do uchylenia niebezpieczeństwa	238
Subsydiarność stanu wyższej konieczności	238
Poświęcenie dobra chronionego prawem	239
Proporcjonalność dóbr	239
Działanie w celu uchylenia niebezpieczeństwa	241
Znamiona ograniczające krąg osób mogących powołać się na działanie w stanie wyższej konieczności	242
Przekroczenie granic stanu wyższej konieczności	243
Kolizja obowiązków	245
Artykuł 27	246
Uwagi wprowadzające	247
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	247
Charakter prawny dozwolonego ryzyka	248
Znamiona dozwolonego ryzyka	250
Znamiona charakteryzujące działanie ryzykowne	251
Pojęcie ryzyka	251
Nowatorski charakter eksperymentu	252
Przedmiotowy zakres eksperymentu	253
Warunki, w których ryzyko jest dozwolone	254
Spodziewana korzyść	254
Celowość eksperymentu	255
Sposób przeprowadzenia eksperymentu	256
Działanie w celu przeprowadzenia eksperymentu	257
Zgoda uczestnika eksperymentu	258

Eksperyment medyczny	260
Eksperyment leczniczy	260
Eksperyment badawczy	262
Artykuł 28	264
Uwagi wprowadzające	264
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	264
Charakter prawny błędu co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego	265
Rodzaje błędu co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego	266
Pojęcie błędu	266
Nieświadomość i urojenie	266
Błąd a odmiany typów czynów zabronionych	268
Błąd co do okoliczności stanowiących znamię typu podstawowego	268
Błąd co do okoliczności stanowiącej znamię kwalifikujące czynu zabronionego	270
Błąd co do okoliczności stanowiącej znamię uprzywilejowujące typ czynu zabronionego	271
Błąd a charakter znamion określających typ czynu zabronionego	272
Artykuł 29	273
Uwagi wprowadzające	274
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	274
Błąd co do okoliczności wyłączających bezprawność czynu	274
Błąd co do okoliczności wyłączającej winę	276
Konsekwencje błędu co do okoliczności wyłączającej bezprawność albo winę	277
Artykuł 30	278
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	279
Błąd co do oceny prawnej czynu	280
Konsekwencje błędu co do oceny prawnej czynu	280
Artykuł 31	281
Uwagi wprowadzające	282
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	282
Poczytalność jako warunek przypisania winy	284

Niepoczytalność	286
Określenie niepoczytalności	286
Metoda określenia niepoczytalności	286
Źródła niepoczytalności	287
Następstwa źródeł niepoczytalności	289
Konsekwencje niepoczytalności	290
Poczytalność ograniczona	291
Pojęcie poczytalności ograniczonej	291
Konsekwencje poczytalności ograniczonej	292
Niepoczytalność (poczytalność ograniczona)	
spowodowana stanem nietrzeźwości lub odurzeniem	295
Charakter prawny okoliczności określonej w art. 31 § 3	295
Warunki stosowania art. 31 § 3	297
Konsekwencje stosowania art. 31 § 3	298
Rozdział IV. Kary	299
Uwagi wprowadzające	299
Artykuł 32	306
Uwagi wprowadzające	306
Grzywna	307
Kara ograniczenia wolności	307
Kara pozbawienia wolności	307
Kara 25 lat pozbawienia wolności	307
Kara dożywotniego pozbawienia wolności	308
Artykuł 33	310
Uwagi wprowadzające	311
System stawek dziennych	313
Szczególne dyrektywy wymiaru grzywny	315
Artykuł 34	317
Artykuł 35	320
Artykuł 36	324
Artykuł 37	326
Artykuł 38	330
Rozdział V. Środki karne	331
Uwagi wprowadzające	331

Artykuł 39	333
Artykuł 40	335
Artykuł 41	338
Artykuł 42	343
Artykuł 43	347
Artykuł 44	349
Artykuł 45	354
Artykuł 46	357
Artykuł 47	362
Artykuł 48	363
Artykuł 49	368
Artykuł 50	370
Artykuł 51	372
Artykuł 52	374
Rozdział VI. Zasady wymiaru kary i środków karnych	376
Uwagi wprowadzające	376
Ogólnoustrojowe zasady sądowego wymiaru kary	377
Artykuł 53	380
Kodeksowe zasady wymiaru kary	381
Zasada winy	385
Zasada indywidualizacji kar i środków karnych	401
Oznaczoneść środków karnych	402
Zasada zaliczania aresztu tymczasowego na poczet orzeczonej kary oraz środków karnych na poczet orzeczonych środków	404
Kary zastępcze	406
Dyrektywy sądowego wymiaru kary	407
Dyrektywa prewencji indywidualnej	410
Prewencja generalna — kształtowanie świadomości prawnej społeczeństwa	414
Kwestia prymatu dyrektyw	417
Artykuł 54	418
Artykuł 55	421

.....	333
.....	335
.....	338
.....	343
.....	347
.....	349
.....	354
.....	357
.....	362
.....	363
.....	368
.....	370
.....	372
.....	374
..... i środków karnych	376
.....	376
..... wymiaru kary	377
.....	380
.....	381
.....	385
..... ów karnych	401
.....	402
..... wego na poczet orzeczonej	404
..... czet orzeczonych środków	406
.....	407
..... j	410
..... ie świadomości	414
.....	417
.....	418
.....	421

Artykuł 56	423
Artykuł 57	425
Artykuł 58	427
Artykuł 59	431
Artykuł 60	432
Artykuł 61	450
Artykuł 62	454
Artykuł 63	456
Rozdział VII. Powrót do przestępstwa	461
Uwagi wprowadzające	461
Artykuł 64	466
Uwagi wprowadzające	467
Recydywa specjalna podstawowa	467
Recydywa specjalna wielokrotna (multirecydywa)	469
Następstwa prawne recydywy	470
Recydywa a wina	472
Artykuł 65	474
Rozdział VIII. Środki związane z poddaniem sprawcy	477
próbie	477
Uwagi wprowadzające	477
Artykuł 66	478
Uwagi wprowadzające	479
Przesłanki warunkowego umorzenia postępowania	481
Przesłanki związane z czynem	481
Przesłanki związane z osobą sprawcy	485
Brak wątpliwości co do okoliczności popełnienia czynu	487
zabronionego	487
Artykuł 67	488
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	489
Wyznaczenie okresu próby	490
Dozór	491
Obowiązki w okresie próby	492
Stosowanie środków wymienionych w art. 39	496

Artykuł 68	497
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	497
Przesłanki podjęcia postępowania	498
Skutki decyzji o podjęciu postępowania warunkowo umorzonego	501
Artykuł 69	501
Uwagi wprowadzające	502
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	502
Charakter prawny warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary	503
Przesłanki stosowania warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary	504
Przesłanka związana z rodzajem i wysokością orzeczonej kary	505
Przesłanki dotyczące osoby sprawcy	506
Przesłanka związana ze zwalczaniem zorganizowanej przestępczości	508
Artykuł 70	509
Artykuł 71	511
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	512
Charakter prawny grzywny orzekanej na podstawie art. 71	513
Funkcja grzywny orzekanej na podstawie art. 71 § 1	514
Grzywna orzekana na podstawie art. 71 § 1 a zarządzenie wykonania kary	515
Artykuł 72	515
Uwagi wprowadzające	516
Uwagi dotyczące nakładania poszczególnych obowiązków	517
Artykuł 73	520
Artykuł 74	522
Artykuł 75	524
Obligatoryjne zarządzenie wykonania kary	525
Fakultatywne zarządzenie wykonania kary ze względu na zachowanie się skazanego w okresie próby	526
Fakultatywne zarządzenie wykonania kary ze względu na zachowanie się skazanego przed uprawomocnieniem się wyroku	528

Artykuł 76	
Artykuł 77	
Uwagi wprowadzające	
Uzasadnienie instytucji warunkowo zwolnienia z odbycia reszty kary Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	
Przesłanki materialne stosowania warunkowego przedterminowego zwolnienia	
Artykuł 78	
Przesłanki formalne stosowania warunkowego przedterminowego zwolnienia	
Artykuł 79	
Artykuł 80	
Artykuł 81	
Artykuł 82	
Artykuł 83	
Artykuł 84	
Rozdział IX. Zbieg przestępstw oraz i środków karnych	
Uwagi wprowadzające	
Przestępstwo wieloczynowe	
Pomijalny (niewłaściwy) zbieg przestępstw	
Realny (właściwy) zbieg przestępstw	
Artykuł 85	
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	
Realny (właściwy) zbieg przestępstw wymiaru kary łącznej	
Artykuł 86	
Granice kary łącznej	
Wymiar kary łącznej	
Artykuł 87	
Artykuł 88	
Artykuł 89	
Artykuł 90	

.....	497
.....	497
.....	498
ania warunkowo	501
.....	501
.....	502
.....	502
awieszenia wykonania	503
.....	503
zawieszenia	504
.....	504
rysokością	505
.....	506
m zorganizowanej	508
.....	509
.....	511
.....	512
nej na podstawie art. 71	513
stawie art. 71 § 1	514
ł. 71 § 1 a zarządzenie	515
.....	515
.....	516
gólnych obowiązków	517
.....	520
.....	522
.....	524
a kary	525
a kary ze względu	526
resie próby	526
a kary ze względu	528
i	528

Artykuł 76	529
Artykuł 77	530
Uwagi wprowadzające	531
Uzasadnienie instytucji warunkowego przedterminowego	531
zwolnienia z odbycia reszty kary	531
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	533
Przesłanki materialne stosowania warunkowego	535
przedterminowego zwolnienia	535
Artykuł 78	539
Przesłanki formalne stosowania warunkowego	539
przedterminowego zwolnienia	539
Artykuł 79	542
Artykuł 80	545
Artykuł 81	546
Artykuł 82	548
Artykuł 83	549
Artykuł 84	550
Rozdział IX. Zbieg przestępstw oraz łączenie kar	
i środków karnych	552
Uwagi wprowadzające	552
Przestępstwo wieloczynowe	552
Pomijalny (niewłaściwy) zbieg przestępstw	553
Realny (właściwy) zbieg przestępstw	556
Artykuł 85	557
Zmiany w stosunku do k.k. z 1969 r.	557
Realny (właściwy) zbieg przestępstw jako podstawa	558
wymiaru kary łącznej	558
Artykuł 86	559
Granice kary łącznej	560
Wymiar kary łącznej	562
Artykuł 87	563
Artykuł 88	563
Artykuł 89	564
Artykuł 90	567

Artykuł 91	569
Uwagi wprowadzające	569
Przesłanki ciągu przestępstw	571
Konsekwencje ciągu przestępstw	573
Artykuł 92	573
Rozdział X. Środki zabezpieczające	575
Artykuł 93	575
Artykuł 94	576
Artykuł 95	579
Artykuł 96	580
Artykuł 97	582
Artykuł 98	584
Artykuł 99	585
Artykuł 100	585
Rozdział XI. Przedawnienie	587
Uwagi wprowadzające	587
Artykuł 101	588
Artykuł 102	592
Artykuł 103	593
Artykuł 104	596
Artykuł 105	599
Rozdział XII. Zatarcie skazania	603
Artykuł 106	603
Artykuł 107	605
Artykuł 108	607
Rozdział XIII. Odpowiedzialność za przestępstwa popołnione za granicą	608
Artykuł 109	610
Artykuł 110	610

Artykuł 111	611
Artykuł 112	612
Artykuł 113	613
Artykuł 114	614
Rozdział XIV. Objasnienie wyrazów	615
Artykuł 115 § 1	615
Artykuł 115 § 2	616
Artykuł 115 § 3	617
Artykuł 115 § 4	618
Artykuł 115 § 5	619
Artykuł 115 § 6	620
Artykuł 115 § 7	621
Artykuł 115 § 8	622
Artykuł 115 § 9	623
Artykuł 115 § 10	624
Artykuł 115 § 11	625
Artykuł 115 § 12	626
Artykuł 115 § 13	627
Artykuł 115 § 14	628
Artykuł 115 § 15	629
Artykuł 115 § 16	630
Artykuł 115 § 17	631
Artykuł 115 § 18	632
Rozdział XV. Stosunek do ustaw s	633
Artykuł 116	633

.....	569
.....	569
.....	571
.....	573
.....	573
.....	575
.....	575
.....	576
.....	579
.....	580
.....	582
.....	584
.....	585
.....	585
.....	587
.....	587
.....	588
.....	592
.....	593
.....	596
.....	599
.....	603
.....	603
.....	605
.....	607
za przestępstwa	
.....	608
.....	610
.....	610

Artykuł 111	611
Artykuł 112	614
Artykuł 113	614
Artykuł 114	616
Rozdział XIV. Objaśnienie wyrażeń ustawowych	619
Artykuł 115 § 1	620
Artykuł 115 § 2	623
Artykuł 115 § 3	624
Artykuł 115 § 4	626
Artykuł 115 § 5	628
Artykuł 115 § 6	628
Artykuł 115 § 7	629
Artykuł 115 § 8	630
Artykuł 115 § 9	630
Artykuł 115 § 10	631
Artykuł 115 § 11	632
Artykuł 115 § 12	635
Artykuł 115 § 13	636
Artykuł 115 § 14	639
Artykuł 115 § 15	640
Artykuł 115 § 16	641
Artykuł 115 § 17	641
Artykuł 115 § 18	642
Rozdział XV. Stosunek do ustaw szczególnych	643
Artykuł 116	643